

VÝCHOVA V PRÁCI UČITELE

seminář 1

1. 3. 2021

1. Požadavky pro udělení zápočtu z předmětu *výchova v práci učitele*

- účast v seminářích minimálně 80 %; (účast v online výuce znamená připojení se do výuky v prostředí MS Teams a aktivní účast na plněných aktivitách);
- průběžná příprava na semináře (čtení textů z odborných časopisů, sledování filmů apod.);
- v druhé polovině semestru (nejpozději do 16. 4. 2021) předložení pracovního portfolia s vypracovaným **portfoliovým úkolem** ke SZZ v elektronické formě;
- povinností studenta je mít při on-line výuce zapnutou kameru

Otázky k zodpovězení // vypracování v rámci portfoliového úkolu:

Jak přemýšlím o výchovné práci učitele? + Co je podle mě úkolem učitele v oblasti výchovné?

Jakou mám (pozitivní/negativní) zkušenost s výchovným působením učitelů?

Jaké otázky si v souvislosti s učitelským povoláním kladu?

Čeho se obávám? Na co se těším?

Co mohu jako učitel/pedagog dětem nabídnout?

V čem spočívají moje silné stránky? Dokážu specifikovat svoje slabé stránky?

Co bych jednou jako učitel/pedagog rád dokázal?

Literatura:

povinnost vyjít z 5 titulů (dle vlastního výběru – min. 2 v tištěné podobě a 3 v elektronické podobě)

Rozsah:

úvodní strana + 2 strany textu + závěrečná strana (4 strany)

2. Východiska práce učitele: proč pozitivní psychologie?

Pozitivní psychologie je reakcí na vývoj psychologie jako vědeckého oboru ve 20. století, kdy se pozornost výzkumníků téměř výhradně zaměřovala na negativní aspekty života, na poruchy, odchylky od normy, problémové oblasti. Zásadní vliv na proud označovaný jako pozitivní psychologie měla humanistická psychologie, která svou pozornost rovněž směřovala k pozitivním aspektům lidského života.

Slezáčková (2010) ve své přehledové studii připomíná Maslowovu (2000) pyramidu hierarchie potřeb nebo Rogersův (1995, 1998) koncept tzv. plně fungující osoby. Slezáčková (2010, s. 57) vymezuje – vycházejíc ze Seligmana (2003) a Petersona (2006) – pozitivní psychologii „jako vědu zabývající se studiem pozitivních emocí (radost, štěstí, láska, naděje) a kladných životních zážitků a zkušeností (optimální prožívání – flow), výzkumem pozitivních individuálních vlastností a rysů osobnosti (optimismus,

zvědavost, nezdolnost, smysl pro humor) a hledáním faktorů uplatňujících se v pozitivně fungujících společenstvích a institucích.“

Jedním ze samostatných proudů pozitivní psychologie je tzv. psychologie silných stránek osobnosti (psychology of human strengths), reprezentovaný např. Petersonem (2006). Uplatňuje nový přístup v uvažování o charakteru, inteligenci, usuzování, kreativitě či stárnutí a usiluje o podporu pozitivních fenoménů.

V pozitivní psychologii často užívaný pojem *flourishing* neboli prospívání, vzkvétání zastřešuje pět aspektů šťastného a naplněného života: (1) pozitivní emocionalitu, (2) prožívanou smysluplnost existence, (3) kvalitní mezilidské vztahy, (4) angažovanou aktivitu a (5) pracovní či studijní úspěšnost.

Citovaná literatura

- Maslow, A. H. (2000). Ku psychologii bytia. Modra: Persona.
Peterson, Ch. (2006). A primer in positive psychology. New York: Oxford University Press,
Pravdová, B. (2014). Já jako učitel: profesní sebepojetí studenta učitelství. Brno: PdF MU.
Rogers, C. R. (1995). Ako byť sám sebou. Bratislava: Iris.
Rogers, C. R. (1998). Způsob bytí. Praha: Portál.
Seligman, M. E. P. (2003). Opravdové štěstí: pozitivní psychologie v praxi. Praha: Ikar.
Seligman, M. E. (2014). Vzkvétání: nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody. Brno: Melvil.
Slezáčková, A. (2010). Pozitivní psychologie – věda nejen o štěstí. E-psychologieelektronicky časopis ČMPS [online], 4(3) [cit. 2012-11-04]. Dostupné z: <http://e-psycholog.eu/clanek/97>.

3. Literatura doporučená k zpracování portfoliového úkolu a pro práci v semináři

Doporučené texty z časopisu Komenský

Archiv časopisu je dostupný zde: <http://www.ped.muni.cz/komensky/predesle-rocniky>

Číslo 02, listopad 2012

- ⇒ Michal Rigel: Vývoj kázeňských postihů na školách v českých zemích aneb Vyhání metla děti z pekla? 12–16.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě II: Když učitelé hrají přesilovku, 17–20.

Číslo 03, březen 2013

- ⇒ Jarmila Bradová: Rodiče vítání: Se Zdeňkem Slejškou o otevírání škol rodičům a rodičů školám, 5–11.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě III: Když moc cirkuluje po třídě, 21–23.

Číslo 04, květen 2013

- ⇒ Kateřina Lojdrová: S Eliškou Sokolovskou o inkluzivním vzdělávání, speciálním školství a tom, co je fér, 5–8.
- ⇒ Aleš Máchal: O některých mýtech v environmentální výchově, 9–13.
- ⇒ Klára Šed'ová: Mocenské konstelace ve školní třídě IV: Když nastane tahanice, 28–31.
- ⇒ Zuzana Šalamounová: V kůži někoho jiného, 32–35.

číslo 01, září 2013

- ⇒ Jarmila Bradová: Hledání logiky ve výchově bez trestů. S Václavem Martinem o školní nekázní a nelogičnosti trestání, 5–10
- ⇒ Alena Chládková: Jak na problémové chování žáků? Nechme se inspirovat Finskem. 24–27.

Číslo 03, březen 2014

- ⇒ Veronika Rodriguezová: S Jaroslavem Provazníkem o umění ve výchově a bezpečí dramatické hry, 6–9.

Číslo 01, září 2014

- ⇒ Martina Svobodová: Zmizelí sousedé, s. 33

Číslo 02, prosinec 2014

- ⇒ Kamil Kopecký, René Szotkowski, Denis Gibadulin: Kyberšina, sexting a rizikové seznamování českých dětí v prostředí internetu, s. 10

Číslo 01, září 2015

- ⇒ Jan Hauk: Spolupráce škol a orgánu sociálně-právní ochrany dětí, s. 55

Číslo 02, prosinec 2015

- ⇒ Eva Dittingerová: Co se dá naučit v Muzeu romské kultury, s. 50

Knihy a publikace

- Divoká, J. et al. (2017). *Jak podpořit dítě s problémovým chováním ve škole*. Praha: Pasparta.
- Neil, A. S. (2013). *Summerhill. Příběh první demokratické školy na světě*. Praha: Peoplecomm.
- Robinson, K. (2013). *Ve svém živlu*. Brno: BizBooks.
- Seligman, M. (2014). *Vzkvétání. Nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody*. Příbram: Jan Melvil Publishing.
- Smetáčková, I. (2006). *Gender ve škole. Příručka pro budoucí i současné učitelky a učitele*. Praha: Otevřená společnost.

4. Pravidla práce v semináři v prostředí MS-Teams

- Povinně zapnutá kamera (nezbytné pro interakci během semináře)
- Hlásit se o slovo zvednutím ruky („Pacička“ v MS Teams)
- Ztišit mikrofon pokud nemluví (vytváří zpětnou vazbu)
- Případné dotazy pokládat ústně (chat MS Teams využívat jen výjimečně)

5. Skupinová práce - očekávání

Vytvořte čtyři skupiny. V rámci kanálů (případně break-out rooms) se spojte dohromady a proberte otázky do diskuse zabývající se Vaším očekáváním v souvislosti s výchovou v práci učitele. Poznamenejte si odpovědi, abyste je v rámci hlavní skupiny byli schopní prezentovat ostatním (pokud budou odpovědi podobné u více skupin, nic se neděje). Na samotnou diskusi máte maximálně 15 minut (pokud se bude čas krátit, vyučující vstoupí do Vašeho kanálu nebo break-out rooms a informuje Vás o snížení časového limitu).

Otázky do diskuse:

Co je, podle Vás, podstatou výchovy v práci učitele?

Jaká jsou Vaše očekávání v souvislosti s výchovou v práci učitele?

Proč výchova patří do práce učitele? Případně v jaké míře patří do práce učitele?

Jaké jsou možnosti a meze v oblasti výchovy v práci učitele?

Úkol na druhý seminář – 8. 3. 2021

A. Zhlédněte film *Obecná škola* (1991) režiséra Jana Svěráka (bližší info na <https://www.csfd.cz/film/8806-obecna-skola/prehled/>; trailer k filmu zde <https://www.youtube.com/watch?v=VrrcHgABIKE>
Film v českém znění online zdarma najdete zde <https://www sleduj filmy online/web/film/11002/obecna-skola>
Je třeba na okénko s filmem několikrát kliknout, než se spustí ☺.

B. Zaměřte se po zhlédnutí filmu na následující otázky:
Jakým způsobem nahlížíte na postavy učitelů (učitelka, která odešla; Igor Hnízdo) a ředitele školy? Jaká je jejich role ve vzdělávacím procesu popisovaném ve filmu?
Specifikujte pozitiva a negativa jejich přístupu? Připravte si argumenty, kterými svůj názor obhájíte. Nejsou dobré a špatné odpovědi, ale pouze vaše odpovědi.